משום צובע אין משום נטילת נשמה לא? אימא אף משום צובע, אמר רב: מילתא דאמרי - אימא בה מילתא דלא ליתו דרי בתראי וליחכו עלי - צובע, במאי ניחא ליה? ניחא דליתווס בית השחיטה בדמא כי היכי דליחזוה אינשי וליתו ליזבנו מיניה: והמולחו והמעבדו: והיינו מולח והיינו מעבד? ר' יוחנן ור"ל דאמרי תרווייהו אפיק חד מינייהו ועייל [א] שירטוט. אמר רבה בר רב הונא האי מאן דמלח בישרא חייב משום מעבד. רבא אמר אין עיבוד באוכלין, אמר רב אשי ואפילו רבה בר רב הונא לא אמר אלא דקא בעי ליה לאורחא, אבל לביתא - לא משוי איניש מיכליה עץ: והממחקו והמחתכו: אמר רבי אחא בר חנינא [ג] השף בין העמודים בשבת חייב משום ממחק. אמר רבי חייא בר אבא ג' דברים סח לי רב *אשי משמיה דרבי יהושע בן לוי: המגרר ראשי כלונסות בשבת חייב משום מחתך, הממרח רטיה בשבת חייב משום ממחק, והמסתת את האבן בשבת חייב משום מכה בפטיש. אמר ר' שמעון (א) בן קיסמא אמר רבי שמעון בן לקיש הצר צורה בכלי, והמנפח בכלי זכוכית חייב משום מכה בפטיש. א"ר יהודה האי מאן דשקיל אקופי מגלימי חייב משום מכה בפטיש והני מילי דקפיד עלייהו: והכותב שתי אותיות: ת"ר *כתב אות אחת גדולה ויש במקומה לכתוב שתים פטור, מחק אות גדולה ויש במקומה לכתוב שתים חייב. אמר רבי מנחם בר' יוסי וזה חומר במוחק מבכותב: הבונה והסותר המכבה והמבעיר והמכה בפטיש: רבה ור' זירא דאמרי תרווייהו כל מידי דאית ביה גמר מלאכה חייב משום מכה בפטיש: אלו אבות מלאכות: *אלו לאפוקי מדר"א דמחייב על תולדה במקום אב: חסר אחת: לאפוקי מדר' יהודה *דתניא ר' יהודה מוסיף את השובט והמדקדק אמרו לו [ו] שובט הרי הוא בכלל מיסך מדקדק הרי הוא בכלל אורג:

מתני' ועוד כלל אחר אמרו כל הכשר להצניע, ומצניעין כמוהו, והוציאו בשבת חייב חטאת עליו, וכל שאינו כשר להצניע ואין מצניעין כמוהו והוציאו בשבת אינו חייב אלא המצניעו:

גמ' כל הכשר להצניע לאפוקי מאי? רב פפא אמר לאפוקי דם נדה מר עוקבא אמר לאפוקי עצי אשרה מאן דאמר דם נדה כ"ש עצי אשרה מאן דאמר עצי אשרה אבל דם נדה מצנע ליה לשונרא, ואידך כיון דחלשא לא מצנע ליה. אמר רבי יוסי בר חנינא האי דלא כר"ש דאי כר"ש האמר *לא אמרו כל השיעורין הללו אלא למצניעיהן: וכל שאינו כשר להצניע:

משום צובע. שצובע את הבשר של בית השחיטה ולקמן מפרש אמאי מיכוין לצובעו וצביעה הואי במשכן אב מלאכה: **משום נטילת נשמה.** דנטילת נשמה הואי במשכן באילים מאדמים ותחש וחלזון*: **אף משום צביעה.** ונפקא מינה לחיוביה תרתי: **מילתא דאמרי אימא כו'.** דבר תימה אמרתי להזכיר צביעה בשחיטה צריך אני לומר בו דבר טעם דלא ליתו דרי בתראי השומעים וליחכו עלי: **צובע בשר במאי ניחא ליה.** להאי שוחט בצביעת הבשר הייט חוכא ואני אומר בו טעם: **ניחא ליה דלתווס בית השחיטה בדמא.** שיהא צבוע בדם: **כי היכי דניחזייה אינשי.** שנשחטה היום וניתו וניזבנו: **היינו מולח היינו מעבד.** אטו מליחה לאו צורך עיבוד הוא: **ועייל שירטוט.** לפי שדרך הרצענין כשהוא בא לחתכו משרטטו תחלה כפי מה שהוא רוצה להאריך ולהרחיב ולקצר החיתוך ואחר כך מעביר הסכין דרך השירטוט וכן בעורות המשכן כשחתכום: **דקבעי ליה לאורחא.** שמולחה הרבה: **השף בין העמודים.** כגון עמודי אכסדראות שעשויים חלוקות חלוקות ונסמכין בחלונות בין עמוד לעמוד, והשף שם בקרקעית הבנין שנשענין עליו כדי שיהא חלק חייב משום ממחק: **המגרר ראשי כלונסות.** שיהו ראשיהן שוין וחדין: **הממרח רטיה.** מחליק אחבושת על המכה: **המסתת את האבן.** לאחר שנעקרה מן ההר ונחצבה מחליקה: **משום מכה בפטיש.** שהוא גמר מלאכה: **הצר (ב)(בכלי) צורה.** בכלי שעומד לכך לנאותו: **מנפח בכלי זכוכית.** כשהותך נעשה על ידי נפוח: **דשקיל אקופי.** ראשי חוטין התלויין ביריעה במקום קשרין כשניתק בה חוט וקשרוהו וכן קשין וקסמים דקין שנארגו בה בלא מתכוין ונוטלין אותם ממנה לאחר אריגה, גמר מלאכה הוא וחייב משום מכה בפטיש: **כתב אות אחת גדולה כו' פטור.** שבקרשי המשכן שתים היו כותבים אחת בזו ואחת בזו כדי לזווגן כשסותרים אותן: **מחק אות אחת כו' חייב.** שאין מלאכת מחיקה חשובה אלא ע"מ לכתוב והרי יש מקום לשתי אותיות: **אמר רבי מנחם ברבי יוסי.** הא קמ"ל מאן תנא קמא ר' מנחם ברבי יוסי: **לאפוקי מדרבי אליעזר.** דהא אמרן דלא נמנו כאן אלא להודיענו מנין חטאות של העלם אחד ותנא הרי אלו למעוטי שאם עשה תולדותיהם עמהן דאינו מביא עליהן חטאת ודלא כרבי אליעזר דמחייב אתולדה עם האב בכריתות: **שובט.** משוה השתי בכרכר שקורין ריו"ל: **מדקדק.** כשמותח חוט הערב מכה בכרכר עליו במקומות מקומות ליישבו שלא יהא מתוח יותר מדאי שהמתיחה מעכבתו מהתחבר יפה עם הארג: **שובט הרי הוא בכלל מיסך.** דהייט מיסך ממש שמסדר חוטי השתי: **הרי הוא אורג.** דהייט אורג ממש ולא דמי לזורה ובורר ומרקד דזה בקשין וזה בצרורות וזה בקמח: **מתני' כל הכשר להצניע.** שהוא מין העשוי לצורך האדם: **ומצניעין כמוהו.** כמות זה כלומר שיש בו שיעור הראוי להצניעו: **אין חייב אלא המצניעו.** אם נעשה חביב לאדם א' והצניעו חייב על הוצאתו אם חזר והוציאו אבל אדם אחר אינו חייב עליו דלגביה לאו מלאכה הוא: **גמ' מ"ד דם נדה.** אינו כשר להצניע כ"ש עצי אשרה דאיסורי הנאה נינהו ומאיסי וצריך לאבדן: **כיון דחלשא.** המאכיל דם האדם לחתול נעשה חלש אותו אדם: **הא.** דתנא כל הכשר להצניע ויש בו שיעור שרוב ב"א עשוין להצניע כשיעור הזה חייב כל אדם על הוצאתו ואפילו אדם עשיר שאין שיעור זה חשוב לו: **דלא כר' שמעון.** לקמן בהמוציא אמר

אין עיבוד באוכלין. אין להתיר מכאן מליחה אוכלין דאסור מדרבנן מליחה בפרק שמונה שרצים (לקמן דף קח:) ואפילו בי"ט אסור בפ"ק דביצה (דף יא:): **השף** בין העמודים בשבת חייב. פירש ר"ח *דשף העור על העמוד כדי להחליקו וכן משמע בירושלמי ורש"י פירש ששף קרקעית שבין עמודי חטוטת ולא נהירא: **והמסתת** את האבן כו' חייב משום מכה בפטיש. אבל משום מחתך וממחק לא מיחייב דמיירי שכבר היא מרובעת ומתוקנת אלא שמייפה אותה ועושה בה שירטוטין ויפוי כעין שעושין עכשיו מסתתי האבנים. ר"י וכן ריב"א: **הרי** אלו לאפוקי מדרבי אליעזר דמחייב אתולדה במקום אב. וא"ת מרישא שמעינן לה דתנן העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא אחת וי"מ דה"ק מעין מלאכה אחת היינו שתי תולדות מאב א' אבל האב ותולדה דידיה מיחייב תרתי קמ"ל: **חסר** אחת לאפוקי מדר' יהודה. תימה דממילא דרישא שמעינן לה וליכא למימר תנא ושייר *דהא אלו קתני ומיהו הא ליכא לאקשויי דהא מאלו דרישא שמעינן לאפוקי מדר' אליעזר דאיכא למימר דנקט ברישא אלו אבות משום דקאי אדקתני לעיל חייב על כל אב מלאכה וי"ל דממילא דרישא לא שמעינן לאפוקי מדרבי יהודה דאיכא למימר דלא חשיב אלא מלאכות חשובות אבל שובט ומדקדק אע"ג דמלאכות הן לא קתני להו משום דאינם מבוררות כל כך וכה"ג משני בפ"ק דקדושין (דף טז:) גבי אלו מעניקין להן דבר שיש לו קצבה קתני דבר שאין לו קצבה לא קתני*: **לאפוקי** עצי אשרה. דלא כרבי יהודה דאמר בפרק רבי עקיבא (לקמן דף צ.) אף המוציא משמשי ע"ז כל שהוא חייב אלא כת"ק דפליג עליה כן פירש בקונט' התם וקשה לרשב"א הא דקאמר הכא מ"ד דם נדה כ"ש עצי אשרה מנא ליה דילמא סבר כרבי יהודה ומחייב בעצי אשרה שמצניעין אותן לשריפה: **הא** דלא כר' שמעון. פירש בקונטרס הא דתנן כל הכשר כו' שרוב בני אדם עשויים להצניע כשיעור הזה חייב כל אדם על הוצאתו אפילו אדם עשיר שאין שיעור זה חשוב לו משמע מדבריו דלא מחייב ר' שמעון אלא בסתם בני אדם שרגילין להצניעו שאותו שיעור חשוב להן ואפילו לא הצניעו הוא ולקמן פי' לא נאמרו שיעורים שבמשנה אלא למצניעין אותו קודם לכן וחזר המצניע והוציאו משמע דוקא בהצניעו חייב ואומר ר"י דיש ליישב פירושו דמה שמצריך

[illegible]

עין משפט
נר מצוה

סב א ב ג מיי' פי"א מהלכות שבת הלכה ה סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שכא סעיף ב:
[עי' בערוך ערך שף]
סב [א] [מיי' פ"ז מהל' שבת הלכה א ופי"א הלכה יז]:
סב [ג] [מיי' פי"א שם הלכה ו]:
סג ד מיי' שם הלכה ז:
סד ה מיי' שם הלכה ו ופכ"ג הלכה יא טור שו"ע או"ח סימן שכח סעיף כו:
סה ו מיי' פ"י מהלכות שבת הלכה יח:
סו ז שם הלכה טז:
סז ח מיי' שם הלכה יח טוש"ע או"ח סימן שב סעיף ב:
סח ט י מיי' פי"א מהל' שבת הלכה ט סמג שם טוש"ע או"ח סימן שמ סעיף ג:
סט כ מיי' פ"י שם הלכה טז ופכ"ג הלכה ד סמג שם:
ע ל מיי' פ"ז שם הל"ז וח ופ"ז מהל' שגגות הלכה ה:
ע [ל] [מיי' שם פ"ט הלכה יח ויט]:
עא מ נ מיי' פי"ח מהל' שבת הלכה כב:

נושא
הסבר שילת רב ושוחט חייב נמי משום צובע

מסורת
הש"ס

ע"כ שייך לעיל

[נ"ל אסי]

[תוספ' פי"ב]

לקמן צו: ב"ק ב. כריתות טז:

לקמן לא:

לקמן. עה:

◆

רבינו חננאל

ליה דנהוי חי כי היכי דלצלח צבעיה דכל כמה דהוא חי מצלח ציבעיה' שוחט משום מאי מחייב רב אמר משום צובע אסיק' ניחא ליה כי היכי דנתווס בית שחיטה דידיה דמא · כי היכי דלידעי אינשי דחי הוה וכי היכי (דניחה) [דנחזיה] אינשי דנשחט הוא וקאתי למזבן מיניה ולא יימרו של נבילה הוא · והא דאמר רב משום צובע הכי קאמר חדא משום נטילת נשמה דהא בהדיא תנן באבות מלאכות השוחט · וסבר רב השוחט בשבת חייב שתים אחת משום נטילת נשמה ואחת משום צובע והוא אב (אחד) [אחר]· והמולחו והמעבדו · אקשינן דמולח היינו מעבד כדאמרינן (לקמן עט:) לענין חיפה מליח וקמיח שנמצאת מליחתו עבודו ופרקין ר' יוחנן ור"ל דהמולח והמעבד תרווייהו מלאכת עיבוד נינהו ותני חדא והוא הדין לאחרינא · אי הכי בצרי להו עייל שירטוט ושני במתני' המולחו והמשרטטו: ירושלמי מה עיבוד היה במשכן שהיו משרטטין בעורות מהו משרטטין מסרגלין. מליחת בשר חי בשבת' אם כוונתו לצאת בו לדרך או לאוכלו אחר כמה ימים חייב משום מעבד אבל לאוכלו ביומו לא ולית הלכתא כדרבה בר רב הונא (דרבה בר רב הונא) [דרבא] דחי לה ואמר אין עיבוד באוכלין: השף בין העמודים · פי' מחליק חייב משום מוחק והוא כמו ממרח את הרטיה: ירושלמי הממחקו. מה מחיקה היתה במשכן (פי')שהיו שפין העורות ע"ג העמוד · השף את העור ע"ג העמוד חייב משום (מוחק) [ממחק]. הממרח איספלנית חייב משום מוחק· הגורד ראשי כלונסות חייב משום מחתך· הממרח רטיה חייב משום מוחק· וכן הצר בכלי צורה כל שהוא חייב משום מכה בפטיש. ואע"ג דפליג ר' ישמעאל (לקמן קג:) ואמר עד שיצור כל הצורה יחידאה היא ואי ההיא צורה אית בה אותיות דסיקרו חייב משום כותב ואי לאו חייב משום מכה בפטיש וכן המנפח בכלי זכוכית הוא גמר מלאכתו שמלאכת זכוכית בניפוח הוא · פי' אקופי כגון נימין הניתקין מן האריגה דנתלין בבגד או חתיכות עצים קטנים המסבכין בצמרן של בגדים חדשים וכשמשלים האומן מלאכתו כל ראשי נימין התלויים בין קיסם וקליפה שנסתבכו בבגד נוטלן ונקראין אקופי ·

נושא
דבר שאין ראוי להצניע

◆

הגהות
הב"ח

(א) גמ' אמר ר"ש בר ביסנא אמר ר"ש בן לקיש כצ"ל: (ב) רש"י ד"ה הצר צורה בכלי וכו' ותיבת בכלי נמחק:

◆

גליון
הש"ס

תוס' ד"ה חסר אחת וכו'. דהא אלו קתני. כדאי' בקדושין דף טז ע"ב:

רב נסים גאון

נטילת נשמה קיי"ל שהמתעסק לענין שבת פטור. ומשכחת עיקר דילה במסכת כריתות בפרק ספק אכל חלב (דף יט) אמר רב נחמן אמר שמואל [המתעסק] בחלבים ובעריות (בחלבים פטור ובעריות) חייב שכבר נהנה מתעסק בשבת פטור מלאכת מחשבת אסרה תורה ומשכחת לה בסנהדרין בפ' ד' מיתות (דף סב) ובגמרא דהזורק דבני מערבא (הלכה ו) גרסי הזורק בשבת פטור היאך עבידא אמר הריני קוצר חצי גרוגרת וקצר כגרוגרת פטור בגמ' דכל שעה בפסחים (דף לג) גרסי לה אם אמרת בשאר מצות שכן לא חייב בהן שאין מתעסק כמתעסק שאם נתכוין להגביה את התלוש וחתך המחובר פטור וכגון זה כל מלאכה שהיא באה חילוף מה שנתכוון העושה אותה מתעסק מיקרי שהרי לא נעשית מחשבתו:

אלו לאפוקי מדר' אליעזר דמחייב על תולדה במקום אב. ואשכחנן דברי ר' אליעזר בכריתות בפרק אמרו לו אכלת חלב (דף טז) אמר ר' עקיבא שאלתי את ר' אליעזר העושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה מעין מלאכה אחת בהעלם אחד מהו חייב על כל אחת ואחת או חייב אחת על כולן אמר לי חייב על כל אחת ואחת מקל וחומר ואמרו בתלמוד בעי מיניה ולדי מלאכות אי כמלאכות דמיין אי לא ופשט ליה דולדי מלאכות כמלאכות דמיין: דאי ר' שמעון הא אמר לא נאמרו כל השיעורין האלו אלא למצניעיהן. בפירקא דלקמן המוציא יין (דף עו) משכחת להא דר' שמעון:

סליק פרק כלל גדול